

ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΤΑΞΕΙΣ

Οι ρωμαϊκές τάξεις

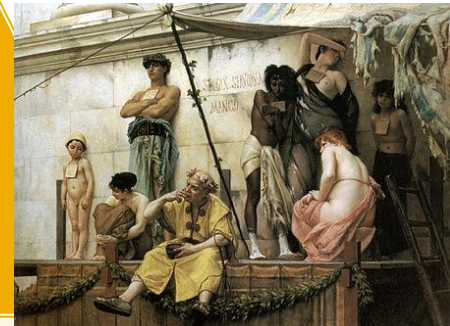
ιππείς

άρχοντες-συγκλητικοί

όχλος

δούλοι

Παράθεμα: Οι πλούσιοι και το πλήθος της Ρώμης

- Η κυριαρχία της τάξης των πλουσίων διατηρήθηκε στη Ρώμη περισσότερο από όσο σε οποιαδήποτε άλλη πόλη. Αυτό οφείλεται σε **δύο αιτίες**: η **μία** είναι πως έκαναν μεγάλες κατακτήσεις και πως τα οφέλη πήγαιναν στην τάξη που ήταν ήδη πλούσια· η τάξη αυτή απέκτησε όλες τις καλλιεργήσιμες εκτάσεις που αφαιρούσαν από τους νικημένους· πήρε στα χέρια της το εμπόριο των κατακτημένων χωρών, όπως και τα τεράστια κέρδη από την είσπραξη των φόρων και τη διοίκηση των επαρχιών. Αυτές οι οικογένειες, πλουτίζοντας έτσι ολοένα και περισσότερο από γενιά σε γενιά, απέκτησαν αμύθητα πλούτη και η καθεμιά τους αποτελούσε μια ιδιαίτερη δύναμη απέναντι στο λαό. Η **άλλη αιτία** ήταν πως ο Ρωμαίος, ακόμη και ο πιο φτωχός, είχε έναν έμφυτο σεβασμό προς το χρήμα. Ενώ η πραγματική πελατεία είχε εξαφανιστεί από καιρό, ξαναπαρουσιάστηκε με τη μορφή του σεβασμού προς τις μεγάλες περιουσίες· και οι προλετάριοι απέκτησαν τη συνήθεια να παρουσιάζονται κάθε πρωί, για να χαιρετήσουν τους πλούσιους και να ζητήσουν το καθημερινό τους φαγητό.

Η καθημερινή και πνευματική ζωή των Ρωμαίων

Η επιρροή των Ελλήνων

«η ηττημένη Ελλάδα
κατέκτησε το σκληρό νικητή
και έφερε τις τέχνες και τα γράμματα
στο αγροτικό Λάτιο»

Οράτιος

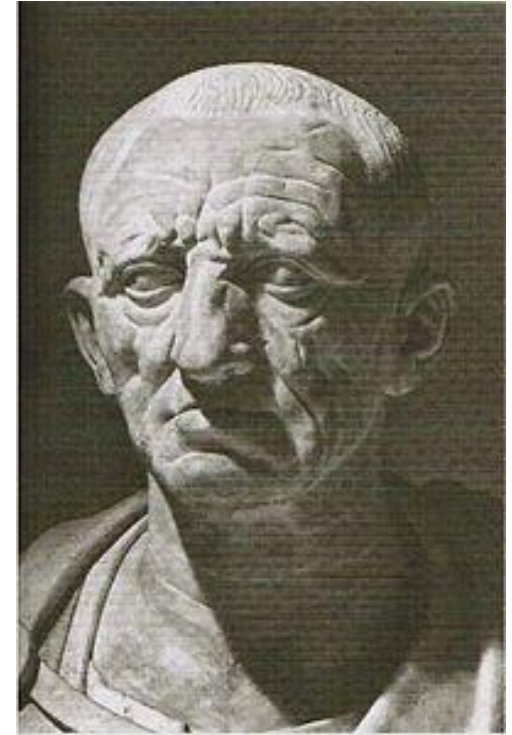
Άρτος και Θεάματα

Οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες

Κάτων ο Τιμητής, 184 π.Χ.

- Επιχείρησε την κάθαρση της τάξης των συγκλητικών και των Ρωμαίων.
- Προσπάθησε να περιορίσει την πλεονεξία τους και να ελέγξει τη συμπεριφορά τους.
- Αν και είχε ελληνική παιδεία, αποστρεφόταν καθετί ελληνικό, γιατί θεωρούσε τη διείσδυση των ελληνικών συνηθειών ως υπεύθυνη της αλλοίωσης των ρωμαϊκών ηθών.
- Οι προσπάθειές του δεν έφεραν κανένα αποτέλεσμα.

Οι Γράκχοι

Τιβέριος Γράκχος, 133 π.Χ.

Όταν έγινε δήμαρχος πρότεινε την ψήφιση του **αγροτικού νόμου**:

- Δεν επιτρεπόταν σε κανένα πολίτη να κατέχει ιδιοκτησία μεγαλύτερη από **500 πλέθρα γης**.
- Εάν μέχρι εκείνη την εποχή κατείχε περισσότερη γη, τότε θα **μπορούσε να κρατήσει επιπλέον και από 250 πλέθρα για καθένα από τα δύο αρσενικά παιδιά του**.
- Δεν επιτρεπόταν όμως σε καμία περίπτωση η κατοχή της γης να ξεπερνά στο σύνολο τα **1000 πλέθρα**.
- Όση γη θα επιστρεφόταν με την εφαρμογή του νόμου θα μοιραζόταν εκ νέου **ανά 30 πλέθρα σε κάθε πολίτη που δεν είχε έγγαιο ιδιοκτησία, δηλαδή ακτήμονα**.

Λίγα...μαθηματικά!

- 1 πλέθρο = 2,3 στρέμματα.
- Ένας Ρωμαίος πολίτης μπορούσε να έχει έγγειο ιδιοκτησία μέχρι 1000 πλέθρα.
Δηλαδή πόσα στρέμματα;
- Πόσα στρέμματα είναι τα 30 πλέθρα;

Αξιοποίηση των θησαυρών του βασιλιά της Περγάμου Άτταλου Γ΄

- Ο Άτταλος Γ΄ κληροδότησε το κράτος και τους θησαυρούς του στο ρωμαϊκό λαό.
- Ο Τιβέριος πρότεινε ο θησαυρός της Περγάμου να δοθεί στους ακτήμονες, για να αγοράσουν εργαλεία, ώστε να καλλιεργήσουν τα κτήματα που θα αποκτούσαν.

Η στοά του Αττάλου, Αθήνα 150 π.Χ.

Αντιδράσεις στον Αγροτικό νόμο

- Η αντίδραση όμως των συγκλητικών και η εξαγορά των συνειδήσεων του λαού οδήγησαν στην αποτυχία των σχεδίων του Τιβέριου.
- Ο ίδιος δολοφονήθηκε.
- Το νόμο του, αν και δεν τόλμησαν να τον καταργήσουν, δεν τον εφάρμοσαν.

Γάιος Γράκχος, 123 π.Χ.

Εκλέχθηκε **δήμαρχος** δέκα χρόνια μετά τον αδερφό του Τιβέριο.

- Έθεσε σε εφαρμογή τον **αγροτικό νόμο** και ψήφισε μια σειρά μέτρων που βελτίωναν τη θέση των ακτημόνων.

Γάιος Γράκχος, 123 π.Χ.

- Ίδρυσε αποικίες στις κατακτημένες περιοχές και εγκαθίδρυσε ακτήμονες.
- Καθιέρωσε τη διανομή σιταριού στους φτωχούς της Ρώμης.
- Μείωσε τα χρόνια της στράτευσης και αύξησε το στρατιωτικό μισθό.
- Συγκρότησε δικαστήρια από ιππείς οι οποίοι θα εκδίκαζαν υποθέσεις καταχρήσεων από συγκλητικούς.
- Εμπόδισε τη δυνατότητα των συγκλητικών να επιλέγουν συγκλητικές επαρχίες.

Αντιδράσεις στα μέτρα του Γάιου Γράκχου

Οι συγκλητικοί κατόρθωσαν να τον αντιμετωπίσουν με τον ίδιο τρόπο που εξουδετέρωσαν και τον αδελφό του, έστρεψαν δηλαδή ένα μέρος του λαού εναντίον του.

Όταν ο Γάιος θέλησε να κινηθεί ανοικτά κατά της συγκλήτου, οργανώνοντας εξέγερση, απέτυχε.

Οι οπαδοί του εξοντώθηκαν και ο ίδιος, για να αποφύγει την ατίμωση, διέταξε ένα δούλο του να τον σκοτώσει.

Ερώτημα

- Πώς κρίνετε την πράξη του Γάιου Γράκχου να επιχειρήσει να συνεχίσει το έργο του δολοφονημένου αδερφού του Τιβέριου;

Συνολική αποτίμηση του έργου των Γράκχων

- Η μεταρρυθμιστική προσπάθεια των Γράκχων στόχευε στον
(1) έλεγχο της κοινωνικής ανισότητας,
(2) στην αποκατάσταση μεγάλου μέρους των ακτημόνων
(3) στην αποδυνάμωση των συγκλητικών.
- Η κατάσταση όμως που είχε δημιουργηθεί από τις μεγάλες κατακτήσεις δεν ευνόησε τις αλλαγές.
- Το έργο των Γράκχων ουσιαστικά απέτυχε.

Οι συγκλητικοί: μια προνομιούχος τάξη

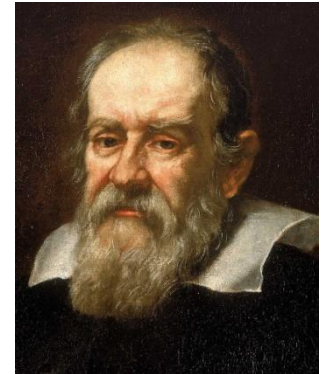
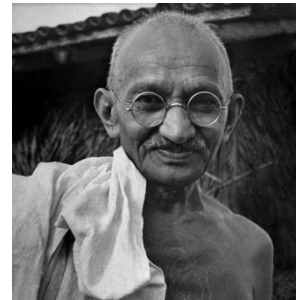
ΕΡΩΤΗΜΑ

Χρειάζονται
στην κοινωνία
οραματιστές και
ουτοπιστές σαν
τους Γράκχους;

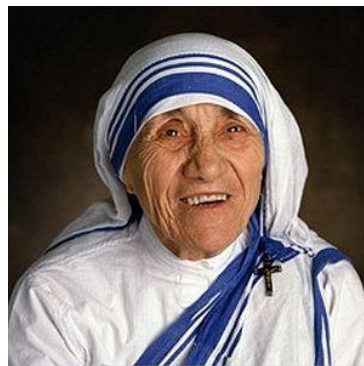
ΕΜΕΛΙΝ
ΠΑΝΚΧΕΡΣΤ

ΓΚΑΝΤΙ

ΓΑΛΙΛΑΙΟΣ

ΜΗΤΕΡΑ
ΤΕΡΕΖΑ

ΝΕΛΣΟΝ
ΜΑΝΤΕΛΑ

